

Op sportvelden en golfbanen is de toepassing van chemie minimaal. Deze sectoren zijn niet de boosdoener

Als het aan staatssecretaris Wilma Mansveld ligt is het per 1 november 2017 afgelopen met alle gewasbeschermingsmiddelen in openbaar groen, op sportvelden en golfbanen. De gevolgen zijn groot. Chemievrij beheer lijkt meer te kosten en er zijn beperkt ervaringen. Naast de problemen met gewasbescherming hebben beheerders ook nog eens te maken met krimpende budgetten. Vakblad Fieldmanager discussieert daarover bij de gemeente Utrechtse Heuvelrug tijdens een forum met een breed samengesteld gezelschap uit golf en sport.

Auteurs: Santi Raats en Hein van Iersel

Staatssecretaris Mansveld wil een totaalverbod op gewasbeschermingsmiddelen. Medio december neemt de politiek daarover een beslissing. Voor die tijd doen lobbyisten nog flink hun best om de politiek te beïnvloeden en voldoende argumenten aan te dragen om het voorstel af te zwakken of uit te stellen. De Taskforce Gewasbescherming die de Branchevereniging Sport en Cultuurtechniek (BSNC) heeft opgericht is . BSNC heeft adviesbureau Tauw opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de werkelijke kosten- en batenverschillen tussen chemievrij beheer en minimalisering van chemiegebruik op natuurgrassportvelden, kunstgrasvelden en golfbanen. Voorzitter Pleun Lok van BSNC: 'We willen tot op de bodem laten uitzoeken hoeveel chemievrij beheer kost en hoe duurzaam alternatieve beheermethoden feitelijk zijn.'

'Ja maar'-of een PIET-titie

De leveranciers in de sportbranche pakten de lobby tegen de brief van Mansveld op een totaal andere manier aan dan een aantal betrokkenen dat doen rondom onkruidbestrijding op ver-

hardingen. Rondom de Dag van de Openbare Ruimte introduceerden die betrokkenen de website www.dechemieontbreekt.nl, met als doel 20.000 handtekeningen te verzamelen tegen het voorstel. De sport- en cultuurtechnische branche kiest heel bewust voor de tegengestelde *ja maar*-strategie; via argumenten de politiek overtuigen van nadelen van het voorstel en tegelijkertijd aangeven dat er in de sector voldoende goede wil aanwezig is om gebruik van middelen verder te beperken.

Sportveldenbranche niet de boosdoener

Het gesprek gaat direct de diepte in. Hebben wij eigenlijk wel een probleem? Michel Wimmers van Bayer stelt zich deze vraag hardop en beantwoordt hem zelf: 'Het terugdringen van gewasbeschermingsmiddelen is ooit begonnen om ons grond- en drinkwater te beschermen. Men ontdekte dat er teveel chemie wordt gebruikt in de landbouw, bij particulieren en in het openbaar groen. Maar op sportvelden en golfbanen is de chemietoepassing minimaal. Deze sector is niet de boosdoener in het verhaal.'

Het forum: Chemievrij in sport en golf. Is dat haalbaar? werd gehouden op de gemeentewerf van de gemeente Utrechtse Heuvelrug in Rhenen op dinsdag 29 oktober. De volgende mensen waren aanwezig:

- Ben van Poelgeest, gemeente Utrechtse Heuvelrug
- Bart van Kollenburg, Vos Capelle
- Erik van Wijhe, Vos Ruinerwold
- Henk van den Brink, gemeente Renkum
- Jan Wiegman, gemeente Renkum
- Joris Slooten, NGF
- Mark Timmerman, Prograss
- Maurice Evers, Lumbricus
- Michel Wimmers, Bayer
- Peter Koops, v.v. De Zwaluwen, Zevenaar
- Pleun Lok, BSNC

Michel Wimmers, Bayer.

Gastheer Ben van Poelgeest van Utrechtse Heuvelrug is het daarmee eens. 'Nu wij onze sportvelden chemievrij beheren, kunnen de cijfers laten zien of de vervuiling in de waterwingebieden om ons heen is verminderd. Ik vermoed dat de cijfers nauwelijks verschillen met enkele jaren geleden, want het grote chemieverbruik gebeurt, denk ik, door particulieren.'

Lobbymogelijkheden

Toch lijkt de landelijke politiek straks een totaal verbod af te gaan kondigen. Kan de sportveldenbranche nog wat doen, of is de strijd gestreden? Joris Slooten van de Nederlandse Golf Federatie

merkt op dat de NGF ziet dat het belangrijk is om het gesprek aan te gaan met zoveel mogelijk objectieve gegevens. 'Politiek reageert op publieke perceptie. Je moet de publieke perceptie een tegenwicht bieden met feitelijke en gefundeerde informatie,' meent hij. 'De NGF ziet daarnaast in dat je als branche de gebruikers moet laten inzien dat optimale speelkwaliteit niet onder alle omstandigheden haalbaar is.' Peter Koops van Stichting Sportaccommodaties Zevenaar is somberder: 'De politiek is emotie. Je kunt hoog en laag springen met feiten en cijfers, maar als *'niet spuiten'* goed in de oren klinkt, dan ligt er voor je het weet een wet.'

Hoe de politiek die cijfers over dit onderwerp onder de tafel veegt, blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat advies- en onderzoeksbureau Tauw voor de overheid een onderzoek had laten uitvoeren naar chemievrij beheer op verhardingen, maar dat de meerkosten van de alternatieve methoden werden verdoezeld. Toen journalist Paul van der Sneppen voor vakblad Boomzorg daarover om opheldering vroeg, reageerde de desbetreffende Tauw-medewerker dat het 'allemaal erg gevoelig lag'. Een ander voorbeeld is dat D66-wethouder De Wit van Leiden aan zijn raad een onderzoek presenteerde met daarin de harde cijfers dat stoppen met chemie op verharding voor zijn

Henk van den Brink, gemeente Renkum.

Ben van Poelgeest, gemeente Utrechtse Heuvelrug.

Mark Timmerman, Prograss.

stad zal betekenen dat het budget stijgt van 183 duizend euro naar een bedrag tussen de 419 duizend en 838 duizend euro. De raad haalde zijn schouders op bij het horen van deze cijfers. Nederland is in zijn duurzaamheidsfanatisme roomser dan de paus, zo vindt Maurice Evers. Hij was onlangs op een bijeenkomst van de European Turfgrass Society en sprak met gras-specialisten uit de hele wereld. Hardop vraagt hij zich af waarom Nederland een uitzonderingspositie wil krijgen, terwijl in alle landen om ons heen minimalisering de regel is, zoals ook de eis luidt in de EU-verordening 2009/128/EG. 'De Denen zitten met een vergelijkbaar probleem in waterwingebieden als wij,' vertelt hij. 'Daarom wilden zij een aantal jaren terug ook naar een nuloptie toewerken. Er zijn in de tussenliggende periode serieuze onderzoeken gedaan naar de haalbaarheid van een totaalverbod. Dat blijkt niet haalbaar te zijn. De landelijke Deense politiek heeft dit geaccepteerd en zet nu in op minimalisering.' Alle aanwezigen knikken en Pleun Lok verwoordt wat iedereen denkt: 'Nederland wil weer het beste kindje uit de klas zijn.'

Chemie als noodrem

De kans is groot dat de wet er komt; 'Niet spuiten' is – als vervolg op 'duurzaamheid'- het nieuwe credo. Wat heeft dit voor gevolgen voor de praktijk? Erik van Wijhe van Vos Ruinerwold: 'Ik kan niet zonder chemie. Ik doe natuurlijk mijn stinkende best om zo min mogelijk chemie in te zetten, maar je krijgt altijd onkruid en schimmels in je gras. Ik moét soms aan de noodrem kunnen trekken, anders ben ik mijn gras gewoonweg kwijt.' Bart van Kollenburg van Vos Capelle

beaamt dat. 'Wat is duurzaam? Alternatieve methoden zijn lang niet allemaal duurzaam door uitstoot of door brandstofverbruik. Alles wat je teveel inzet, is vergif. Duurzaamheid zit 'm in een afgestemde combinatie van verschillende methoden.'

Jan Wiegman, hoofdopzichter van de gemeente Renkum, heeft goede ervaring met wel overwogen combinaties: 'Omdat alternatieve methoden intensief en duur zijn, beoordelen we vooraf waar bestrijding niet direct noodzakelijk is en waar een minder beeld geaccepteerd wordt. Op de belangrijke plekken bestrijden we intensief met alternatieve methoden. In een heel enkel geval is daarbij de chemie nodig. Dat moet kunnen. In zijn geheel ben je dan op zijn duurzaamst bezig.'

Renkum noemt zichzelf overigens een 'chemievrije gemeente'. Heel opmerkelijk, want dit betekent klaarblijkelijk niet dat er geen chemie wordt gebruikt: de laatste jaren is het aandeel chemie op bestratingen daar zelfs stevig toegenomen. Tachtig procent van de verharding wordt met chemie behandeld. Het resterende deel ligt in een waterwingebied. Ook op de sportvelden wordt nog steeds gespoten, maar wel met mate. Het verschijnsel van een chemievrije gemeente die spuit blijkt overigens niet zo bijzonder te zijn. Ook Schijndel, kampioen van het chemievrije sportveldbeheer, blijkt – volgens forumdeelnemer Van Kollenburg - af en toe de spuit te hanteren.

Innovatie

Mark Timmerman van Prograss komt terug op de vraag, wat het gevolg is van een totaalverbod.

Erik van Wijhe, Vos Ruinerwold.

'Bedrijfseconomische belangen kunnen een rol gaan spelen. Ervan uitgaande dat alternatieve methoden duurder en intensiever zijn dan chemie, zullen er grote verschillen gaan ontstaan in het beeld per locatie. Hoe zal dat de acceptatie beïnvloeden? Verruilen mensen dan hun 'onkruidomgeving' voor een golfbaan of een sportvereniging in een gemeente die zijn gras wel piekfijn weet te houden?'

Chemievrij is haalbaar

Ben van Poelgeest ziet de toekomst positief en geeft aan dat het in zijn ogen voor iedereen mogelijk moet zijn om chemievrij te beheren. Hij heeft zijn Amazone aan kunnen schaffen

Jan Wiegman, gemeente Renkum.

Bart van Kollenburg, Vos Capelle.

V.l.n.r. Maurice Evers, Lumbricus, Peter Koops, v.v. De Zwaluwen, Zevenaer en Pleun Lok, BSNC.

met een subsidie van de provincie. Het gemeenschappelijke belang was het beschermen van de omliggende grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebieden. Hij past de 'Schijndelse methode' toe van verticuteren, diep maaien en goed doorzaaien. Daarnaast heeft hij een Wave tot zijn beschikking voor de verhardingen. Hij is met zijn beheerkosten van de sportvelden van 1 cent per vierkante meter per jaar naar gemiddeld 18 cent per vierkante meter per jaar gegaan. Dit is beduidend meer, en die stijging is met name gelegen in de slijtage van messen. 'Ik verslijt op twee velden jaarlijks twee messensets van 1.100 euro per sets. In het begin moesten we vaker maaien en verticuteren om het onkruid terug te dringen. Deze frequentie is nu met een factor drie verminderd. De velden liggen er prima bij.

Op twee benen hinken

Van Poelgeest is eerder tevreden met het eindresultaat, dan dat hij verolgen is over de meerkosten. Het budget is er immers en hij kan zijn werk doen. Maar wat als er geen budget is? Want zoals eerder aangestipt, is Renkum een voorbeeld van een gemeente die ook graag het predicaat 'chemievrij' draagt, maar intussen wel weer is gaan spuiten. In de jaren negentig begon Renkum gepassioneerd vorm te geven aan het chemievrije beleid, onder meer door intensieve toepassing van de 'Dutch Method' met de Fieldtopmaker. Maar een paar jaar geleden bleek dit financieel niet meer haalbaar voor de gemeente. Het wordt niet met zoveel woorden gezegd, maar feitelijk wordt er sinds een paar jaar weer volop gespoten. Een complete terugval.

In de loop van dit jaar besloot Renkum de chemievrije handschoenen weer fanatiek op te pakken en is de gemeente weer voor een groot deel op de alternatieve methoden overgestapt. 'We hebben een chemievrij beleid, maar we gebruiken nog wel chemie om in te grijpen. We kunnen er niet omheen. Soms waait het onkruid over van de burens en als je er niet bovenop blijft zitten, zit je een jaar later met de gebakken peren.' Van den Brink concludeert eerlijk: 'Er bestaan bij ons dus geen goede cijfers.'

Chemievrij bij geprivatiseerde clubs

Chemievrij beheer wordt een zware pil voor verzelfstandigde verenigingen, daar zijn alle aanwezigen het over eens. Peter Koops weet: 'Vrijwilligers kunnen maaien, slepen, speelschade herstellen en rommel opruimen, maar willen of kunnen complexere handelingen vaak niet op zich nemen, ook al zouden zij intensief opgeleid worden.'

Innovatie in de kiem gesmoord

Michel Wimmers benadrukt de gemiste kansen wanneer het verbod ingaat. De Europese wetgeving die van minimalisering van chemie uitgaat, houdt ruimte open voor innovatie. Dit houdt volgens hem in dat Bayer onder de Europese regelgeving op zoek kan blijven naar nieuwe productcombinaties en die door marktvaart ook betaalbaar kunnen blijven. 'Wij kunnen als industrie nog veel mooie innovaties ontwikkelen voor de sportveldenbranche. Deze weg wordt met een verbod de pas afgesneden. Er bestaat bijvoorbeeld precisiebestrijding met een apparaat dat

onkruid visueel herkent. Een prachtige uitvinding die onkruidbeheer naar een heel efficiënt en dus duurzaam niveau tilt.' Iedereen knikt.

Ramp voor kunstgrasvelden

De innovatie vanuit de markt loopt achter op dit snel te nemen politieke besluit. Zo is er voor kunstgrasvelden nog geen enkele alternatieve methode voor handen. Chemievrij beheer zou daar een ramp betekenen. Bart van Kollenburg: 'Deze velden worden spekglad. Er bestaan nog geen alternatieve onkruidbeheermethoden tegen algen, want alle bestaande machines, zoals de Wave, vormen een te zware belasting voor een kunstgrasveld. Het resultaat van het verbod zal hier dramatische gevolgen voor de veiligheid hebben.'

Probleem van de politiek

Wat blijft erover wanneer er geen extra budget vrijkomt voor chemievrij beheer? Iedereen kijkt met een schuin oog naar Henk van den Brink en Jan Wiegman van de gemeente Renkum, die - nu nog legaal - af en toe ingrijpen met chemie. 'We moeten ervoor waken dat onze branche dan de illegaliteit niet in duikt,' waarschuwt Michel Wimmers. Daar zijn een aantal anderen het niet mee eens. Met name gemeenten zullen ver weg willen blijven van illegaliteit, denken zij. Dat is de reden dat Henk van den Brink en Ben van Poelgeest redelijk rustig achterover leunen in deze forumdiscussie. Zij zien chemievrij beheer als een probleem van de politiek. Van den Brink: 'Wanneer de wet er eenmaal is, zal ik naar de politiek gaan en mijn tekort aankarten, daarbij wijzend op de wet. De politiek zal dan zijn verantwoordelijkheid nemen, daarvan ben ik overtuigd. Deze wet is niet het probleem van de ambtenarij.'

Het valt Van den Brink dan ook op dat de roering in deze discussie met name komt uit de hoek van de aannemerij. Hij snapt dat wel. 'Deze forumdiscussie bevestigt het onderzoek van BSNC onder haar leden, waarin de gemeenten rustig zeggen: 'we zijn er klaar voor', terwijl de aannemerij zegt: 'gemeenten zijn er niet klaar voor.' Wij ambtenaren weten hoe het werkt binnen de gemeente: wie dan leeft, wie dan zorgt.'

Stuur of twitter dit artikel door!

Scan of ga naar:

<http://www.fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-4228>